

TEMA 4. IMPOST SOBRE EL PATRIMONI

Antecedents

L'actual Impost sobre el Patrimoni, regulat per la Llei 19/1991, de 6 de juny, va substituir l'Impost Extraordinari sobre el Patrimoni de les Persones Físiques, introduït per la Llei 50/1977, de 14 de novembre, de mesures urgents de reforma fiscal. Com a antecedent llunyà de l'IP, cal esmentar l'Impost sobre béns de certes persones jurídiques, també anomenat Impost sobre els béns de les mans mortes, desaparegut un cop aprovada la llei de l'ISD de desembre de 1987.

Mitjançant la Llei 4/2008, de 23 de desembre, **se suprimeix l'obligació de declarar l'impost amb efectes des de l'1 de gener de 2008**, tant pels contribuents sotmesos per obligació personal com pels sotmesos per obligació real.

Naturalesa i funcions

L'IP és un impost personal, directe, instantani, periòdic, objectiu i progressiu que grava el patrimoni net de les persones físiques, entès com el conjunt de béns i drets de contingut econòmic amb deducció de les càrregues i gravàmens que disminueixin el seu valor, així com dels deutes i obligacions personals de les que hagi de respondre el subjecte passiu. L'IP compleix una funció censal i complementària de l'IRPF, donada la seva escassa capacitat de recaptació. Últimament s'està encetant un nou debat sobre la conveniència de mantenir aquest impost.

Àmbit territorial i fonts normatives

L'IP s'aplica en tot el territori espanyol sense perjudici dels règims tributaris forals, del que preveuen els tractats o convenis internacionals i de les disposicions específiques de les Comunitats Autònomes emanades en virtut de la Llei de cessió de l'impost (mínim exempt, tipus de gravamen, deduccions i bonificacions de la quota, i competències de gestió). La LIP habilita a la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per a la modificació d'exempcions, reduccions de la base imposable, límit determinant de l'obligació de declarar, trams de la base liquidable, tipus de tarifa i altres paràmetres quantitatius de l'impost. Les lleis de mesures fiscals i administratives 31/2002, de 30 de desembre, i 7/2004, de 16 de juliol, regulen per Catalunya certs elements de l'impost (exempcions i alguna deducció).

Fet imposable

El fet imposable de l'IP és la titularitat d'un patrimoni net per una persona física en el moment de la meritació de l'impost.

Elements del fet imposable de l'IP

- * Objecte del tribut: el patrimoni net (conjunt de béns i drets de contingut econòmic, amb deducció de les càrregues i els gravàmens que en disminueixin el valor i també dels deutes i les obligacions personals del subjecte titular). Se segueix el concepte jurídic civil de patrimoni.
- * Element temporal del fet imposable: la data de meritació de l'impost (31 de desembre de cada any).
- * Element subjectiu del fet imposable: la titularitat per persona física.

Anàlisi específica de la titularitat com a element subjectiu del fet imposable

La regla general és que els béns i drets s'atribuiran als subjectes passius segons les normes sobre titularitat jurídica aplicables en cada cas i en funció de les proves aportades pels subjectes esmentats o amb les descobertes per l'Administració. Com a regles especials, la LIP estableix presumpcions *iuris tantum* de titularitat (arts. 3.2, 7.3 i 7.4 LIP) i regula de manera expressa l'atribució de titularitat en els supòsits de venda de béns amb preu ajornat o amb reserva de domini (art. 8 LIP).

Béns exempts

D'acord amb l'art. 4 LIP, estan exempts els següents béns i drets, amb determinades condicions:

- Habitatge habitual.
- Béns del patrimoni històric.
- Objectes d'art i antiguitats.
- Parament domèstic.
- Drets consolidats dels partícips en un pla de pensions, i drets econòmics d'assegurances equiparades, plans de previsió assegurats i plans de previsió social empresarial
- Drets derivats de la propietat intel·lectual o industrial.
- Valors amb rendiments exempts a l'IRNR.
- Parament professional (béns i drets de les persones físiques necessaris per al desenvolupament de l'activitat empresarial o professional i la titularitat i l'usdefruit vitalici sobre les participacions en entitats que compleixin determinats requisits).
- Béns i drets inclosos a la Llei 41/2003, de 18 de desembre, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat.

Subjecte passiu

La persona física resident queda obligada segons el seu patrimoni net universal (obligació personal) i la no-resident (obligada a nomenar representant a Espanya en determinats casos) d'acord amb el patrimoni net del qual siguin titulars radicat o executable en territori espanyol (obligació real). La LIP designa responsable solidari dels contribuents per obligació real el dipositari o gestor dels béns o drets dels no residents.

Base imposable

El valor del patrimoni net del subjecte passiu constitueix la base imposable de l'IP, i aquest valor es defineix com la diferència entre el valor dels béns i drets i el valor de les càrregues i els gravàmens de naturalesa real que disminueixin el valor d'aquests béns i drets (no els drets reals de garantia) i dels deutes o les obligacions personals dels quals hagi de respondre el subjecte passiu.

La LIP inclou diferents regles de valoració en relació als següents béns i drets:

- Béns immobles.
- Béns i drets destinats a activitats empresarials o professionals.
- Dipòsits en compte corrent o d'estalvi, a la vista o a termini.
- Valors representatius de la cessió a tercers de capitals propis i participacions en fons propis de qualsevol entitat.
- Assegurances de vida.
- Rendes temporals o vitalícies, drets reals, concessions administratives i opcions contractuals.
- Drets derivats de la propietat intel·lectual i industrial.
- Béns sumptuaris, objectes d'art i antiguitats i altres béns o drets que no siguin objecte de cap regla específica.

Per la seva banda, els deutes es valoraran pel seu nominal en el moment de la meritació.

Base liquidable

Sobre la base imposable, s'aplica la reducció en concepte de mínim exempt que determini la Comunitat Autònoma o, en el seu defecte, la reducció prevista a la LIP de 108.182,18 €. A diverses Comunitats es redueix també una segona quantia quan el contribuent es discapacitat en grau del 65 per cent. Per aquest concepte a Catalunya es pot reduir la base en 216.400,00 €.

Deute tributari

La quota íntegra de l'IP és el resultat d'aplicar sobre la base liquidable la tarifa progressiva que determini la Comunitat Autònoma o, en el seu defecte, la tarifa progressiva recollida a la LIP. En el cas de l'obligació personal, la quota íntegra de l'IP, conjuntament amb les quotes de l'IRPF, no podrà excedir del 60% de la base imposable d'aquest últim (en cas contrari, la quota íntegra de l'IP es reduirà fins que assoleixi el límit indicat, sempre que aquesta reducció no superi el 80%).

Les deduccions aplicables a la quota íntegra de l'IP són dues: la deducció per doble imposició internacional i la bonificació de la quota a Ceuta i Melilla.

La **Llei 4/2008, de 23 de desembre, de supressió del gravamen de l'IP**, per aconseguir fer-ho "mitjançant la fórmula més idònia per a assegurar la seva eliminació efectiva i immediata" (segons l'Exposició de Motius), arbitra la tècnica de substituir la bonificació de Ceuta i Melilla per una bonificació general del 100 per cent per a tots els subjectes passius.

S'havia de tenir en compte, finalment, que en el cas de l'IP els subjectes passius responien davant la Hisenda Pública no solament amb el patrimoni personal, sinó també, si és el cas, amb els béns i drets del règim matrimonial de la societat de guanys.

Gestió de l'IP

La titularitat de les competències de gestió és estatal, sense perjudici de la delegació de les mateixes a les Comunitats Autònomes, tot i que la declaració de l'IP s'ha de presentar conjuntament amb la de l'IRPF. Els subjectes passius per obligació personal havien de presentar declaració per aquest impost si la seva base imposable supera el mínim exempt o, encara que no el superi, si el seu actiu patrimonial es superior a 601.012,10 €.

A partir de la supressió efectiva del impost, ja no l'hauran de presentar. Tampoc els contribuents per obligació real.